

نیم‌نگاهی به آثار صداوسیما با محوریت معمار انقلاب

در این سال‌ها در رادیو و تلویزیون آثاری درباره امام خمینی(ره) ساخته شده است که در اینجا نیم‌نگاهی به سال‌های ساخت برخی از آنها داشتیم.

سریال آفتاب و زمین

سریال صنوبر

مستند سیره عملی امام روح... ۱۳۸۷

مسابقه سیمای آفتاب ۱۳۹۰

گفت‌وگو با هنرمندان پیرامون امام راحل

درباره خورشید

صبح روز ۱۴ خرداد ۱۳۶۸ با اعلام خبر رحلت امام خمینی(ره) از شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی یک‌ایران عزادار شد. هر کسی از دور و نزدیک خودش را با هر وسیله‌ای به تهران می‌رساند تا بتواند در مراسم تشییع و وداع با امام خمینی شرکت کند. در این بین هم کودکان عزادار بودند و هم بزرگترها. کودکان از والدین خود درباره امام سوال می‌کردند و بزرگ‌ترها در سوگ چنین شخصیتی در غم و ماتم بودند. در آستانه سالروز رحلت امام خمینی(ره)، جام‌جم با تعدادی از هنرمندان درباره حس و حال آن روزها گفت‌وگو کرده که حاصل آن را در ادامه می‌خوانید:

آرشیو تلویزیون هورانی
آرشیو رسانه

مسئولان به اندیشه‌های امام عمل کنند

اقبال واحدی یکی از مجریان باسابقه تلویزیون که اجرای برنامه‌های بسیاری از جمله برنامه‌های مناسبی و مذهبی را در این سال‌ها برعهده داشته در گفت‌وگو با جام‌جم در خصوص حال و هوای روزی که خبر رحلت امام را شنید، بیان می‌کند: خاطرم هست در آن زمان به دلیل این‌که کار تصویر انجام می‌دادم در آن فضا بودم. یعنی صبح زود که آقای حیاتی این خبر را اعلام کرد، ما به سرعت خودمان را برای گزارش آماده کردیم و در آن چند روز مدام در دل مردم بودیم. چه در مصلی و چه در بهشت زهرا در کنار مردم و مشغول فیلمبرداری بودیم. وی ادامه می‌دهد: به نظر من امام اندیشه‌ها و نظراتی داشت که بسیار با ارزش و مهم است و باید در عمل به آنها توجه کرد. یعنی مسئولان باید فیلم‌های امام را ببینند یا صحیفه نور را بخوانند و به آن عمل کنند. چون به صورت یک دکترین جمهوری اسلامی است. چون تکرار کردن و گفتن فایده‌ای ندارد. مثل این است که خیلی‌ها می‌گویند ما در خانه قرآن داریم. اما وقتی لای قرآن را باز نکنی یا به گفته‌هایش عمل نکنی فایده‌ای ندارد. اگر به گفته‌های امام هم توجه و عمل شود، خیلی از مسائل در جامعه حل خواهد شد.

مشکل از سرمایه‌گذاری است

علی مهام، تهیه‌کننده تلویزیون در خصوص خاطره خود از شنیدن خبر ارتحال امام خمینی(ره) به «جام‌جم» می‌گوید: من در آن زمان شهرستان بودم و دیدم کنار اتاقم صدای گریه می‌آید. همیشه این لحظه در ذهنم مانده است. صدرا شنیدم و احساس کردم برادرم که جبهه می‌رفت، متوجه شده اتفاقی برای دوستانش افتاده است. پریس و جوکر دم گفت امام فوت شده است. از این طریق متوجه خبر ارتحال امام شدم. آن زمان سوم دیبرستان بودم. انگار که پدرمان را دست دادیم. حس پدرانه نسبت به امام داشتیم و فکر می‌کردیم پدرمان فوت شده است. وی در خصوص ساخت آثار مربوط به زندگی و دیدگاه‌های امام عنوان می‌کند: شاید نتوان به صورت دقیق همه آنچه‌ا که امام گفته بود، به تصویر کشاند. باید با یک نگاه و فرم جدید و به صورت غیرمستقیم به تصویر کشاند تا جوانان امروز را جذب کنیم. در زمان امام، مشکلات حالا رانداشتیم. به خاطر هست در زمان امام ۲۰۰ نوع شیطان‌پرستی آمده بود اما به دلیل فضای معنوی آن زمان، نتوانستند خیلی پیش بروند. مهام در خصوص دلیل کمتر ساختن محتوا در این حوزه می‌گوید: ساخته نشدن کار در این حوزه به کم بودن سرمایه‌گذاری برمی‌گردد. تاکنون کارهایی که ساخته شده از سوی کارگردان‌هایی بوده که معتقد به انقلاب هستند. باید بیشتر در این حوزه سرمایه‌گذاری صورت گیرد.

امام(ره) فقط یک رهبر سیاسی نبود

محمدرضا ورزی یکی از کارگردان‌هایی است که سریال‌های تاریخی بسیاری ساخته است. از جمله «معمای شاه» که در بخشی از آن درباره امام خمینی و تفکراتش و اقداماتی که انجام داد و مبارزاتی که داشت، سکناس‌های خوب و تاثیرگذاری را طراحی و کارگردانی کرد. وی درباره حال و هوای روزهای رحلت امام به جام‌جم می‌گوید: یاد می‌آید زمانی که این اتفاق افتاد، من سوم دیبرستان بودم و امتحان داشتم. در آشپزخانه همراه مرحوم پدرم نشسته بودیم و صبحانه می‌خوردیم تا برای امتحان مدرسه آمده شوم که در اخبار صبح، این خبر اعلام شد. آقای حیاتی هم این خبر را اعلام کرد و همه شوکه شدیم. چون امام برای همه مردم ایران فقط یک رهبر سیاسی نبود. بلکه زندگی بود. چون معنویتش بیشتر غالب بود. حتی مخالفان امام هم از این خبر شوکه شدند و برای شان ناخوشایند بود. خاطرم هست پیراهن مشکی ام نیاز به ترمیم داشت و نمی‌توانستم آن را بپوشم. بنابراین از دوستم پیراهن مشکی گرفتم. سکوت عجیبی در شهر حاکم شده بود و آدم‌ها از این خبر شوکه و گیج شده بودند. لحظات به خصوصی بود. بعد هم در مصلی حضور پیدا کردم و با امام وداع کردم.

امام، مظهری از آمال مردم ایران بود

عبدالرسول گلبن از نویسندگان قدیمی درباره روز رحلت امام به جام‌جم می‌گوید: باید بگویم امام در نزد ما و هم نسل‌های ما چه جایگاهی داشت و در چشم و دل ما چه تصویری از امام وجود داشت که فقدان‌شان برای ماتکان دهنده بود. برای ما امام، اسلام مجسم و مظهری از تمام آرزوها و آمال مردم ایران بود. مردمی که سالیان سال حرمان کشیده بودند. در آن دوران ما هر چه درباره امامان، پیامبران و رهبران بزرگ شنیده بودیم و صفات عالی که در آنها وجود داشت، همه آنها را در وجود امام متجلی می‌دیدیم. یعنی امام برای ما هم فقیه بود و هم عالم به زمان و از همه مهم‌تر مبارز و شجاع بود. امام با تمام وجود به دنبال اجرای احکام خدا بود. امام عاشق مردم بود. یعنی رابطه‌ای که با مردم داشت، رابطه یک روحانی نیست که بر بالای منبر نشسته باشد و از بالای منبر به مردم نگاه کند. امام تجلی تمام آرمان‌های اسلامی و انقلابی آن دوران بود. درک این نگاه از طرف نسل امروز کار بسیار مهم اما مشکلی است. البته شاید بتوان با زبان نمایش کارهایی در این زمینه انجام داد.

ابعاد جهانی رحلت امام خمینی

منصور براهیمی، نویسنده سریال‌هایی چون قصه‌های تیبیان و از نویسندگان مجموعه تاریخی «آتش و باد» که این روزها روی آنتن شبکه سه است، درباره حال و هوای زمانی که خبر ارتحال امام خمینی را شنید به جام‌جم می‌گوید: اتفاقاً خوب آن روزها را یادم هست. چون برای اجرای یک تئاتر آماده می‌شدیم که این اتفاق افتاد. اما آنچه که برایم عجیب بود، ابعاد جهانی این اتفاق بود. بعد از این اتفاق فهمیدم امام چه ابعاد جهانی دارد که ما تا آن زمان بی‌اطلاع بودیم. ایشان فراتر از یک رهبر سیاسی بودند. اتفاقاً بعدها با آقای راغی روی کودتای ۲۸ مرداد برای یک سریال کار می‌کردیم که هنوز به نتیجه نرسیده است. وقتی برای فیلمنامه این سریال تحقیق و پژوهش می‌کردم به موردی برخورددم که برایم جالب بود. این‌که مراسم خاکسپاری امام به گونه‌ای برگزار شد که یک اتفاق بی‌نظیر در جهان محسوب می‌شود. فکر می‌کنم زمانی که پیکر امام را برای خاکسپاری می‌بردند، تهران چهره‌ای پیدا کرده بود که هیچ وقت تکرار نشد و در طول تاریخ هم پیدا نخواهد کرد. وی درباره تبیین نظرات امام در آثار نمایشی عنوان می‌کند: این مبحث بسیار مهم و بحث برانگیز است. نمی‌توانیم خیلی به تبیین نظرات ایشان بپردازیم. چون به قدری نظرات جامع و منحصر به فردی داشتند که ما باید ظرفیت‌های مان را گسترده کنیم تا این شخصیت را بفهمیم. ما برای این ابعاد کوچک هستیم.

نمی‌توانستیم رحلت امام را باور کنیم

دهه ۷۰ در سریالی به نام «آفتاب و زمین» به زندگی امام و خانواده‌اش هنرمندانه پرداخته شده بود. جواد شمقدری کارگردان این سریال درباره فعالیت‌هایی که در آن دوران برای امام انجام داد بیان می‌کند: به دلیل فعالیت‌هایی که در سینمای مستند انجام می‌دادم، فرصتی برایم پیش آمد که دوربین به دست بگیرم و تا چهل‌م امام صحنه‌های مختلف را فیلمبرداری کردم. البته چند گروه بودیم. اما چند ما بعد تقدیر الهی باعث شد قرعه به نام من بیفتد و فیلم رحلت امام را ساختیم. یعنی با قاب و نماهایی که گرفته بودیم فیلم «آفتاب و عشق» (راکه مستند سینمایی بود برای اولین سالگرد امام ساختیم. وی ادامه می‌دهد: کار بسیار ویژه‌ای بود. چون برای اولین بار روضه را با بیس موسیقی ترکیب کردیم. در آن زمان سینماها تعطیل شد. اما این فیلم در سینماها به نمایش درآمد. این مستند ادای دین به این شخصیت بود. گرچه قدم کوچکی بود. وی که سریال آفتاب و زمین را برای تلویزیون با محوریت زندگی خانواده امام ساخته است در این باره می‌گوید: این سریال راحت‌تاثیر همان مستند ساختیم و فرصتی پیش آمد در صدمین سالگرد تولد امام آن را بسازیم. معتقدم نسبت به تفکر و اندیشه‌های امام کوتاهی شده و باید در این زمینه کار کرد.

نگاه هنرمندان برای تبیین اندیشه‌های امام

مهران رجبی، بازیگر سریال‌هایی چون خوشنام، ۸۷ متر، آزادی مشروط، معراج‌ها، گذر از رنج‌ها و شوق پرواز در گفت‌وگو با جام‌جم از ارتدادش به امام خمینی می‌گوید و درباره حال و هوای آن روزها و اعلام خبر رحلت ایشان به جام‌جم بیان می‌کند: روزی که این اتفاق افتاد دانشجو بودم و در اتوبوسی که از جرج به سمت تهران می‌آمد، بودم و می‌خواستیم به کلاس بروم که این خبر اعلام شد و همه آدم‌هایی که در آن اتوبوس بودند گریه کردند. یعنی تا انتهای اتوبوس صدای هق‌هق گریه شنیده می‌شد. خیلی حس و حال عجیب و بدی در فضا حاکم بود. وی در ادامه عنوان می‌کند: به هر حال ما رهبر مسلمانان جهان را از دست داده بودیم و به همین دلیل فکر می‌کنم همه مسلمانان دنیا از این خبر ناراحت و متاثر شدند. امام خمینی سوابق بسیار درخشانی در زندگی و عرفان و رهبری داشتند و به همین دلیل وقتی از دنیا رفتند همه متاثر شدند. همه جهان هم دیدند که چه مراسم تشییع و بزرگداشتی برای ایشان گرفته شد.

انعکاس اندیشه‌های امام در آثار نمایشی

ماشالا... شاهرادی زاده را بیشتر با آثار دفاع مقدس که بازی کرده می‌شناسیم. وی درباره روزهای رحلت امام و خاطراتی که از آن روزها دارد به جام‌جم می‌گوید: من آن زمان مشهد زندگی می‌کردم و به اتفاق خیلی از مردم مشهد تا سحر در جوار حرم امام رضا (ع) برای امام دعا می‌کردیم. همان موقع یک نفر از طرف حاج احمدآقا آمد و گفت که حال امام خوب شده است و می‌توانید به خانه‌های تان برگردید. ما هم به خانه برگشتیم. بعد از چند ساعت استراحت، متوجه شدم تلویزیون قران بخش می‌کند. فهمیدم اتفاق بدی افتاده است. بعد که فهمیدم امام به رحمت خدا رفته است، حالم بد شد. وی ادامه می‌دهد: مادرم می‌دانست من با شنیدن این خبر به هم می‌ریزم. به همین دلیل سعی می‌کرد حال من را جا بیاورد. چون نفسم بند آمده بود. مادرم تلاش می‌کرد مرا آرام کند. فکر می‌کنم باید درباره امام و زندگی و تفکرات و اندیشه‌های ایشان سریال‌های بسیاری ساخته شود. چون اندیشه‌های ارزشمندی داشتند که بسیار تاثیرگذار بود.

برای خواندن متن کامل گزارش کیوآرکد را اسکن کنید

مطالعه برای بازی در نقش امام(ره)

شکر خداگودرزی، بازیگری پیشکسوت و توانمند است که در سریال معمای شاه، نقش امام خمینی(ره) را بازی می‌کرد. او پیش از این تاکید کرده بود برای بازی در این نقش، مطالعه بسیاری داشته است. گودرزی پیش از این در گفت‌وگو با جام‌جم گفته بود: اولین بار که گرم‌روی صورت من انجام شد، حدود هشت ساعت زمان برد. گرم‌های من در زمان فیلمبرداری، حدود شش ساعت طول می‌کشید. یکی از مواردی که وجود داشت تفاوت رنگ پوست من با حضرت امام(ره) بود. وی تاکید کرده بود: کارگردان برای این نقش چند گزینه داشت که اتفاقاً گرم‌روی صورت برخی از آنها جواب هم داده بود. زمانی که من منصرف شدم، هنوز به آقای ورزی نگفته بودم و از دستیارش فرصت می‌خواستم ایشان را ببینم اما از آنجا که آقای ورزی در انجام کارهایش وسواس دارد، متوجه شده بود علت اصرار من برای دیدنش چیست و به همین دلیل فرصت دیدار مهیا نشد. در این مدت من باز مطالعه کردم تا این‌که برای چندمین بار فیلمی را دیدم و دریچه‌ای برای ورود من به این نقش گشوده شد.

پخش

همراهی تلویزیون با عزاداران امام

سال ۱۳۶۸ برای همه آنهایی که دل در گروی امام داشتند، ماندگار شد. خردادی که برای آنها یادآور مراسم تشییع امام و دل‌کنند از رهبرشان بود. تلویزیون هم به رسم همیشه، همراه مردم بود تا این مراسم را برای آنهایی که در آن جا حاضر نبودند، به تصویر بکشاند. به همین ترتیب بود که مراسم خاکسپاری ایشان به صورت دقیق و لحظه‌به‌لحظه از رسانه ملی روی آنتن رفت. صبح ۱۴ خرداد ۱۳۶۸ خبر دردناک رحلت امام منتشر شد و دو روز بعد، مراسم خاکسپاری ایشان در بهشت زهرا برگزار شد. تلویزیون هم برای نشان دادن شور مردم برای حضور در این مراسم، به صورت دقیق آن را از شب‌های تلویزیونی روی آنتن برد. وقتی مراسم تشییع آغاز شد، اتومبیل حامل امام فاصله ۲۰ کیلومتری مصلی تا بهشت زهرا را طی کرد تا جمعیت هواداران و عزاداران امام را پشت سر بگذارد. جزئیات این مراسم برای هواداران امام که در مراسم فوق حاضر نبودند، روی آنتن رفت تا یک ملت همراه تشییع امام خمینی(ره) شود و این مراسم در تاریخ ماندگار بماند.

قاب

بازیگرانی که راوی امام(ره) شدند

نشان دادن سلوک و مرام امام در تلویزیون، یکی از روش‌های رسانه ملی برای تبیین جایگاه امام در میان جامعه است. کما این‌که تاکنون آثار بسیاری ساخته شده تا این جایگاه را روشن‌تر از قبل کند. از جمله بازیگرانی که در نقش امام خمینی(ره) بازی کرده، می‌توان به عبدالرضا اکبری و شکرخدا گودرزی اشاره کرد. عبدالرضا اکبری که پیش از این، همکاری با افغنی را در فیلم سینمایی «فرزند صبح» تجربه کرده بود، در نقش حضرت امام خمینی(ره) بازی کرد تا روایتگر زندگی این شخصیت بزرگ باشد. از دیگر بازیگران، شکرخدا گودرزی است که در معمای شاه نقش آفرینی کرده بود.

کد QR را اسکن کنید

